הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קס

מ רַמְבַּ״ם (ברכות פ״ו ה״ט) וְרַשְׁבָּ״א (תורת הבית בית ו׳ שער ב) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מ: ד״ה חמי). נ פְּרָק קַמָּא דְּמַסֶּכְתָּ יָדַיִם (מ״ג) וְהָרִי״ף בְּפֶרֶק ח׳ דְּבָרְכוֹת (מא.). ס וְכִתְבִים כ״כ (ע״א). ע הַגְּהוֹת אֲשֶׁרִי פֶּרֶק ב׳ דְּבָרְכוֹת (סי׳ י״א). פ פֶּרֶק ב׳ דְּמַסֶּכְתָּ יָדַיִם (מ״ד).

יָכוֹל (כח) **לְהַטְבִּיל בָּהֶם אֶת הַיָּדַיִם,** (כט) **אֲבָל לְטֹל מֵהֶם** (ל) **בִּכְלִי לֹא. וְאִם הִמְשִׁיךְ אוֹתָן בָּאָרֶץ** (לא) **דֶּרֶךְ חָרִיץ חוּץ לִמְקוֹמָם** (לב) **וְהִפְסִיקָן מֵהַמַּעְיָן הַנּוֹבֵעַ (חַם), אִם יֵשׁ בָּהֶם שִׁעוּר מִקְוֶה** (לג) **מַטְבִּילִין בָּהֶם הַיָּדַיִם,** (לד) **וְאִם אֵין בָּהֶם שִׁעוּר מִקְוֶה לֹא. וְאִם חָרִיץ זֶה מֵימָיו מְחֻבָּרִים לְמֵי הַמַּעְיָן הַנּוֹבֵעַ חַם, לְרַשִׁ״י וְהָרַשְׁבָּ״א** (לה) **אֵין מַטְבִּילִין בּוֹ הַיָּדַיִם, וּלְהָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה מַטְבִּילִין בּוֹ אֶת הַיָּדַיִם: ח** מ**טַעַם פְּסוּל חַמֵּי טְבֶרְיָה לִנְטִילָה,** (לו) **מִפְּנֵי שֶׁהֵן מָרִים וְאֵינָם רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת הַכֶּלֶב, אֲבָל אִם יִמְצְאוּ מַיִם חַמִּין נוֹבְעִין שֶׁהֵן רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת** (לז) **הַכֶּלֶב, נוֹטְלִים מֵהֶם לַיָּדַיִם: ט** (לח) נ**מַיִם מְלוּחִים אוֹ סְרוּחִים אוֹ מָרִים** (לט) **שֶׁאֵין** (י) **[ז] הַכֶּלֶב יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵהֶם, פְּסוּלִים לִנְטִילַת יָדַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁכְּשָׁרִים** (מ) * **לְמֵי מִקְוֶה לִטְבִילָה.** ס**וְאִם הֵם עֲכוּרִים מֵחֲמַת טִיט שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהֶם,** (מא) * **אִם הַכֶּלֶב יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵהֶם,** (מב) **כְּשֵׁרִים בֵּין לִנְטִילַת יָדַיִם בֵּין לְמִקְוֶה, וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵהֶם, פְּסוּלִים לִשְׁנֵיהֶם: י** ע**נּוֹטְלִים לַיָּדַיִם בְּכָל דָּבָר** (מג) **שֶׁתְּחִלָּתוֹ מִן הַמַּיִם,** (מד) **יַבְחוּשִׁים** (פָּרוּשׁ תּוֹלָעִים) **אַדָּמִים אוֹ שׁוּמַן דָּג. וְנִרְאֶה דַּוְקָא** (מה) **אִם רִסְקָן, דְּלֹא עָדִיף מְשֶׁלָּג וְכוּ׳: יא** * פ**מַיִם שֶׁיֵּשׁ לוֹ** (מו) **סָפֵק**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ט [י] **הַכֶּלֶב.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֶב. וְכָתַב הָרַדְבַּ״ז (סי׳ אלף שסו) דְּאִם אֵין לוֹ כְּלִי מְנֻקָּב שֶׁיַּצֵּשֶׂה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב (הבאה״ט) בְּסִימָן קנ״ט סָעִיף קָטָן (י) [ז], וְגַם אִם [אֵין] יָכוֹל לְהַרְתִּיחַ גַּם כֵּן מִי

בֵּאוּר הֲלָכָה

ח׳ דְּמַחְבָּר לַקְרָקַע הַיְינוּ שֶׁקָּבְעוּ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוּ, עַל כָּרְחָךְ לִדִידֵיהּ בְּבַעַל קָרֵי אָסוּר בִּכְלִי אַף בְּאֹפֶן זֶה וּלְהֶכֵי אָסוּר בָּזֶה גַּם כֵּן לְעִנְיַן נְטִילָה:

ט * **לְמֵי מִקְוֶה לִטְבִילָה. הִנֵּה הִרְבֵּה פּוֹסְקִים** [הָרַ״שׁ (ירדים פ״א מ״ג) וְהָרַשְׁבָּ״א (חולין קו. ד״ה כי) וְהָרִי״טְבָּ״א (שם ד״ה מים)] **כָּתְבוּ** דְּגַם בָּזֶה הָוֵי כְּמוֹ בְּחַמֵּי טְבֶרְיָה **דְּאִם אַסְקִינְהוּ לַגְמָא שֶׁאֵין מַחְזִיקָת אַרְבָּעִים סְאָה גַּם לִטְבל בְּתוֹכָן פְּסוּלִין לְכוֹלֵי עָלְמָא,** דְּהָא גַּם שָׁם הַשַּׁעַם מְשׁוּם דְּאֵינָם רְאוּיִים לִשְׁתִּיַּת כֶּלֶב וְכַנַּ״ל. וְכֵן הוֹכִיחוּ הָאַחֲרוֹנִים לְדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּדִין אֶחָד הוּא]. א]**מיהו אם מְחֻבָּרִין לְהַמַּיִם שֶׁבַּמַּעְיָן אוֹ לִמְקוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה יֵשׁ לִסְמךְ לְהָקֵל בָּזֶה** כְּדַעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה הַנַּ״ל (ברכות מ: ד״ה כי), דְּלְרִי״ף (שם) [וְרַמְבַּ״ם (ברכות פ״ו ה״ט) מַשְׁמַע דְּבָזֶה

בְּכָל גְּוָנֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרַ״א בְּגִרְסַת הָרִי״ף, וְכֵן הַקֶּל בְּאֵלֶיָּה רַבָּה (ס״ק יז):

* **אִם הַכֶּלֶב יָכוֹל וְכוּ׳. הִנֵּה בַּגְּמָרָא** [וְזָכַחִים כ״ב (ע״א)] אֵיתָא אִם הַפָּרָה שׁוֹתָה וְשׁוֹתָה מֵהֶם, **וּמִשְׁמַע לְכאוֹרָה דַּאֲפִלּוּ הַכֶּלֶב יָכוֹל לִשְׁתּוֹת, כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַפָּרָה יְכוֹל לִשְׁתּוֹת פְּסוּלִים לִנְטִילַת יָדַיִם, וְצָרִיךְ עִיּוּן** [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יב)]:

יא * **מַיִם שֶׁיֵּשׁ לוֹ סָפֵק אִם נַעֲשָׂה בָּהֶם וְכוּ׳.** וּמִשְׁמַע בִּפְרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״ט) **דְּיוֹכֵל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן,** אַחֲרֵי שֶׁהִרְשׁוּהוּ חַז״ל לִטֹּל בְּאוֹתָם מַיִם. [וּכְהַאי גַּוְנָא כְּתַבְתִּי לְקַמָּן בְּסִימָן רס״א סָעִיף א׳ לְעִנְיַן עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה עירובי) דְּאִיכָּא מִסְּגֵּן אַבְרָהָם (סי׳ רס סק״ג)]. **אֲבָל בְּסֵיפָא אִם יֵשׁ לוֹ מַיִם אֲחֵרִים, אֲפִלּוּ לְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים** דִּמְחֻבָּרֶת לְמֵי הַמַּעְיָן וְכָשֵׁר אַף לִטְבִילַת גּוּפוֹ, שׁוּב לֹא שַׁיָּךְ לְמִגְזַר שֶׁמָּא יָבֹא לִטֹּל אַף בִּכְלִי: **ח** (לו) **מִפְּנֵי שֶׁהֵם מָרִים.** וְאֵינָם רְאוּיִים וּכְדִלְקַמִּיהּ בְּסָעִיף ט׳, (מג) דְּאִלּוּ מֻחְמַת חֲמִימוּתָן אֵין לִפְסֹל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ו׳: (לז) **הַכֶּלֶב.** אַף שֶׁמִּשְׁנִים בְּטַעֲמָם מִשְּׁאָר מַיִם (מד) שֶׁאֵינָם רְאוּיִים כָּל כָּךְ לִשְׁתִּיַּת אָדָם, כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים רְאוּיִים לִשְׁתִּיַּת הַכֶּלֶב כְּשֵׁרִים לִנְטִילָה. וְדַע דִּלְדַעַת הַיֵּשׁ מַחְמִירִין שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ״ז לְעִנְיַן חַמֵּי הָאוּר, כָּל שֶׁכֵּן דִּיֵּשׁ לְהַחְמִיר כָּאן (מה) **אִם רִסְקָן.** וְכֵן אִם הִרְתִּיחוּ אוֹתָן חֻזְרוּ לִהְיוֹת רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת כֶּלֶב וּכְשֵׁרִין לִנְטִילָה [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם רַדְבַּ״ז]. וְלִטְבֹּל בְּתוֹכוֹ לְעוֹלָם מַתִּר, וּכְמוֹ בְּכָל מַיִם מְלוּחִין: **(לט) שֶׁאֵין הַכֶּלֶב יָכוֹל** לִשְׁתּוֹת מֵהֶם. דְּכֵיוָן שֶׁהֵם סְרוּחִים כָּל כָּךְ שֶׁאֲפִלּוּ הַכֶּלֶב אֵין יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵהֶם, הָוֵי כְּאִלּוּ נִתְבַּטֵּל מִתּוֹרַת מַיִם וּפְסָלוּהוּ רַבָּנָן לִנְטִילַת יָדַיִם [אַחֲרוֹנִים]: (מ) **לְמֵי מִקְוֶה לִטְבִילָה.** וְהוּא הַדִּין לִטְבִילַת יָדַיִם, דְּלֹא עָדִיף מִטְּבִילָה [גְּמָרָא (חולין קו.)]: (מא) **אִם הַכֶּלֶב יָכוֹל וְכוּ׳.** דְּהַיְינוּ שֶׁאֵין עָב כָּל כָּךְ. וְעַיֵּן בְּחֵלִין פֶּרֶק כָּל הַבָּשָׂר בִּדְבָרִי חֲמוּדוֹת אוֹת ל״ח: (מב) **כְּשֵׁרִים.** וּמֻחְמַת שְׁנוּי מַרְאֶה אֵין לִפְסֹל, דְּדֶרֶךְ הַמַּיִם כֵּן הוּא, וְכַנַּ״ל בְּאוֹת ג׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: י (מג) **שֶׁתְּחִלָּתוֹ מִן הַמַּיִם.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ מִן הַמַּיִם: (מד) **יַבְחוּשִׁין אֲדָמִים.** שֶׁנִּתְהַוּוּ מִן הַמַּיִם, וְאֵין בָּזֶה (מו) מְשׁוּם שְׁנוּי מַרְאֶה, שֶׁעִקַּר תְּחִלַּת גִּדּוּלוֹ (מז) כָּךְ הָיָה: (מה) **אִם רִסְקָן וְכוּ׳.** וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן קס״ב (ס״ק יז) כָּתַב דְּכָזֶה חָמִיר מִשֶּׁלָּג, דְּאַף לְטִבּל הַיָּדַיִם בְּתוֹכָן יֵשׁ לְהַחְמִיר אִם לֹא רִסְקָן, אַף דִּכְשֶׁלָּג מָתַר בְּטִבְילָה בְּתוֹכָן בְּשַׁעַת הַדְּחַק וּכְדִלְקַמִּיהּ בְּסָעִיף י״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק נח) עַיֵּן שָׁם: **יא** (מו) **סָפֵק אִם נַעֲשָׂה וְכוּ׳.** ב]הַיְינוּ בֵּין שֶׁנִּסְתַּפֵּק אַחַר הַנְּטִילָה, (מז) אוֹ אֲפִלּוּ קֹדֶם

בֵּאוּר הַיֵּטֵב

ט (י) **הַכֶּלֶב.** מֵי הַיָּם רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת הַכֶּלֶב אִם מַרְתִּיחִין אוֹתָן, רַדְבַּ״ז חֵלֶק א׳ סִימָן רצ״ד (סי׳ אלף שסו), מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב). וְעַיֵּן בְּהָרַשְׁדַּ״ם (ירדים) סִימָן קצ״ח:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲחֵרִים כִּי אִם חַמִּין שֶׁהָיָה סוֹלֶדֶת בָּהֶן, יִרְאֶה לְהַמְתִּין מְעַט עַד שֶׁיִּצְטַנְּנוּ בְּמִקְצָת שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַיָּד סוֹלֶדֶת בָּהֶן, וְיִהְיֶה מֻתָּר לְכַלֵּי עָלְמָא: **ז** (כח) **לְהַטְבִּיל בָּהֶם.** כְּכָל מַעְיָנוֹת, דְּחַמֵּי טְבֶרְיָא מַעְיָן הוּא. וַאֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם אַרְבָּעִים סְאָה, וְכַנַּ״ל בְּסִימָן קנ״ט סָעִיף י״ד: (כט) **אֲבָל לְטֹל מֵהֶם** וְכוּ׳. וַאֲפִלּוּ מִמַּעְיָן גָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה: (ל) **בִּכְלִי לֹא.** וַאֲפִלּוּ (לט) בְּנִצְטַנְּנוּ אָסוּר, מִשּׁוּם דְּאֵינָם רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת כֶּלֶב וּכְדִלְקַמִּיהּ (ס״ח): (לא) **דֶּרֶךְ חָרִיץ.** שֶׁבַּקַּרְקַע, וְהוּא הַדִּין אִם הָלַךְ דֶּרֶךְ צִנּוֹר אִם (מ) אֵין עָלָיו שֵׁם כְּלִי [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ט)]: (לב) **וְהִפְסִיקָן.** מֵהַמַּעְיָן, דְּאָז בָּטֵל מִמֶּנּוּ תּוֹרַת מַעְיָן, וְאֵינוֹ רַק מִקְוֶה: (לג) **מַטְבִּילִין בָּהֶם.** דְּהַשְׁתָּא כָּל גּוּפוֹ טוֹבֵל בָּהֶם, יָדָיו וְרַגְלָיו כְּאַחַת: (לד) **וְאִם אֵין בָּהֶם** וְכוּ׳. וְאַף לְהַמַּכְשִׁירִין לְעֵיל בְּסִימָן קנ״ט סָעִיף י״ד בְּפָחוֹת מֵאַרְבָּעִים סְאָה אַף בִּמְקָוֶה, הָכָא בְּחַמֵּי טְבֶרְיָה מוֹדוּ, דְּגָזְרִינַן אִם נָבוֹא לְהַטְבִּיל יָדַיִם הֵיכָא דְּאַסְקִינְהוּ מֵהַמַּעְיָן, יֹאמְרוּ דְּהַמַּיִם שֶׁל חַמֵּי טְבֶרְיָה הֵם כְּשֵׁאָר מַיִם (מנ) וְיָבוֹאוּ לִטֹּל מֵהֶם אַף בִּכְלִי: (לה) **אֵין מַטְבִּילִין.** דְּגַם בָּזֶה גָּזְרוּ שֶׁמָּא יָבֹא לִטֹּל גַּם בִּכְלִי, כֵּיוָן דְּאַסְקִינְהוּ מִמְּקוֹמָן וְאֵין בָּהֶם עַצְמָם אַרְבָּעִים סְאָה. (מנ) וְדַעַת הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מ: ד״ה חמי) כֵּיוָן לְעֵיל בְּסִימָן קנ״ט סָעִיף י״ד דְּזֶה בָּזֶה תְּלוּי [הַגְּרַ״ז (סי״א), וְכֵן מַשְׁמַע בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״י)]: **ח** (מנ) **בֵּית יוֹסֵף** (ד״ה חמי טבריא): (מנ) **עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף** (שם): (מס) **וּבְפַרְט דִּלְדַעַת רַשִׁ״י** (חולין קו. ד״ה דכ״ע אסור) **וְרִי״ף** (ברכות מ:) **דְּהַשְׁתָּא שֶׁאָסְרוּ בְּחַמֵּי טְבֶרְיָא הוּא מִפְּנֵי הַחֲמִימוּת** [וְגַרְע מִשְּׁאָר חַמֵּי הָאוּר מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶן שְׁעַת הַכְּשֵׁר], שֶׁיֵּשׁ טַעַם זֶה אֲפִלּוּ בִּשְׁאָר מַעְיָנוֹת הַנּוֹבְעִין כְּשֶׁהֵן חַמִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (שם): **י** (מו) הָיְינוּ אֲפִלּוּ לְדַעַת הַמְחַבֵּר דְּפָסַל לְעֵיל (ס״א) בְּנִשְׁתַּנּוּ מֵחֲמַת עַצְמָן: (מז) **וּמִשַּׁעַם זֶה אֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁאֵינוּ רְאוּי זֶה לִשְׁתִּיַּת בְּהֵמָה,** דְּזֶה דַּוְקָא אִם נִתְקַלְקְלוּ הַמַּיִם מִשְּׁכָנָן עַד שֶׁאֵינוּ רָאוּי לִבְהֵמָה שֶׁאֵין כֵּן בָּזֶה: **יא** (מנ) דְּרַךְ בְּנִסְתַּפֵּק אִם יֵשׁ שָׁם כְּשִׁעוּר כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה, דְּהוּא סָפֵק חֻמְרוֹן יְדִיעָה:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשׁוּ״ע הָרַב (סי״ב) כָּתַב: וְלֹא חַמֵּי טְבֶרְיָא בִּלְבַד אֶלָּא הוּא הַדִּין כָּל מַיִם שֶׁאֵין רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת כֶּלֶב וְאֵין בָּהֶם מ׳ סְאָה אַף עַל פִּי שֶׁהֵם מְחוּבָּרִים לְמִקְוֶה כְּשֵׁר אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם אַרְבָּעִים סְאָה, וְכֵן הוֹרָה הָרַב בַּעַל הַתַּנְיָא וְכֵן נָהַגְתִּי, וְכֵן הוֹרָה הָרַב בַּעַל הַתַּנְיָא וְכֵן נָהַגְתִּי, וְכֵן הוֹרָה הָרַב בַּעַל הַתַּנְיָא וְכֵן נָהַגְתִּי. **ב]** בְּשׁוּ״ע הָרַב (סי״ג) מִשְׁמַע שֶׁלְּעִנְיַן כָּל הַסְּפֵיקוֹת מְיֵירִי בְּשֶׁכְּבָר נָטַל (וְיֵעוֹן בְּתַהֲלָה לְדָוִד סק״ו).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אִם נַעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה אוֹ לָאוּ, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סָפֵק (מז) אִם יֵשׁ בָּהֶם כְּשִׁעוּר אִם לָאוּ, אוֹ אִם הֵם (מח) טְמֵאִים אוֹ טְהוֹרִים, אוֹ סָפֵק [צ]אִם נָטַל יָדָיו אוֹ לָאוּ, (יח) (מט) טָהוֹר. (נ) (וְכָל סָפֵק טָהֳרָה בַּיָּדַיִם, טָהוֹר (טור). (נא) [ק]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁעִם כָּל זֹאת אִם יֵשׁ לוֹ מַיִם אֲחֵרִים, (נב) יִטֹּל יָדָיו (נג) וְיוֹצִיא עַצְמוֹ מִן הַסָּפֵק. הַגָּהּ: מִי שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו וְנָגַע בְּמַיִם, (נד) לֹא נִפְסְלוּ אוֹתָן מַיִם לִנְטִילָה, וְלֹא מִקְרוֹ מַיִם (יט) טְמֵאִים. אֲבָל אָסוּר לִרְחֹץ יָדָיו (נה) מִמַּיִם שֶׁנָּטַל בָּהֶם חֲבֵרוֹ כְּבָר (תרומת הדשן סימן רנ"ט): **יב** [ר]הַשָּׁלָג, וְהַבָּרָד, (נו) וְהַכְּפוֹר, וְהַגְּלִיד (פֵּרוּשׁ הַמַּיִם הַנִּקְפָּאִים מֵרֹב הַקּוֹר), (נז) וְהַמֶּלַח, (נח) אִם רִסְּקָן עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ מַיִם, נוֹטְלִין מֵהֶם, וְטוֹבְלִין בָּהֶם אִם יֵשׁ בָּהֶם כְּשִׁעוּר. (וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן (יג) ר"א סָעִיף ל'). (נט) שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֵין נְטִילַת מַיִם בַּיִן לְתוֹכוֹ מַיִם בַּיִן לֹא אֶלָּא בְּמַיִם (יט) (יד) בִּלְבַד. (ס) [ת]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהַיַּיִן כָּשֵׁר לִנְטִילַת יָדַיִם, בַּיִן נָתַן לְתוֹכוֹ מַיִם בַּיִן לֹא

צ רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ו' מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (הסי"ו) וְהַשּׁוּר.
ק רַאֲב"ד שָׁם.
ר הָרַמְבַּ"ם שָׁם (ה"ד) וּבְסוֹף הִלְכוֹת מְקֻוָאוֹת (פי"א ה"ב).
ש הָרַאֲב"ד (הו"ד בראש"ש בברכות פ"ו סי' לח). ת הָרַשְׁבָּ"א (תורת הבית בית ו שער ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

יא (יח) **טָהוֹר.** אֲפִלּוּ יֵשׁ בָּהֶן כָּל הָנֵּךְ סְפֵקוֹת טָהוֹר. וְכָל סָפֵק בְּמִחְלֹקֶת הַפּוֹסְקִים נְקִטִינַן לְקֻלָּא. תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' רסא) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה מים ש"ש) עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) וּבַהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן ק"ל: (יט) **טְמֵאִים.** וְלָכֵן הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַכִּפֵּא יָכוֹל לִשְׁאֹב מַיִם בְּחָפְנָיו מִן הַחֶבִית לְטֹל יָדָיו. רַשׁ"ל (ש"ש חולין פ"ח סי' טו) ט"ז (סק"ט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): **יב** (יג) **ר"א.** דְּשֵׁם מְבֹאָר אֲפִלּוּ לֹא רִסְּקָן כְּשָׁרִים לְמַקֶּוֶה וּמִכָּל שֶׁכֵּן לִנְטִילַת יָדַיִם. וּמִזֶּה נִרְאֶה לְהַתִּיר לְהוֹלְכֵי דְּרָכִים שֶׁאֵין לָהֶם מַיִם שֶׁיַּלִּיךְ לְמָקוֹם עָמֹק מִשָּׁלֹג וְיִתְחַב יָדָיו בָּהֶם, מִיהוּ יַדְקְדֵק דְּיַהֵא שָׁם שָׁלֹג כְּשִׁעוּר מְקֻוֶה. עוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יג) וְכֵן כָּתַב ט"ז בְּסִימָן קנ"ט סָעִיף קָטָן כ'. אִם הַשָּׁלֹג מְכֻנָּס בְּגוּמָא וְיֵשׁ שָׁם שִׁעוּר אַרְבָּעִים סְאָה דְּיֵשׁ לְהַתִּיר בִּטְבִילַת יָדַיִם אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה עַיֵּן שָׁם. וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) מַתִּיר אֲפִלּוּ הַמֻּנָּח עַל פְּנֵי הָאָרֶץ כָּל שֶׁיֵּשׁ אַרְבָּעִים סְאָה מִחֲבָר יַחַד אֲפִלּוּ נָמוֹךְ מֵאֹד עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב (ל"ח) [בַּ"ח] (סי' קטז ס"ק ג) אֲבָל לְקֻחּ שָׁלֹג בְּיָדוֹ אַחַת לְשַׁפְשֵׁף בְּיָדוֹ הַשֵּׁנִיָּה לְדִבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. עַיֵּן בְּסָפֵר גֶּן הַפְּלָךְ סִימָן צ"ה: (יז) **בִּלְבַד.** עַיֵּן בְּתִשׁוּבַת פָּנִים מְאִירוֹת (ח"א) סִימָן ל"א וּבְיַד אַהֲרֹן (הגב"י) וּבִשְׁעָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ג):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הַיְם עַדִיפִי מַעְפָּר דְּמִנְקֵי לְטֹל בָּהֶם, וְלֹא חָיְשִׁינַן לְרוֹאִים דְּאָתוּ לְמֵימַר דְּמֵי הַיְם רְאוּיִים לִנְטִילַת יָדַיִם עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לוֹ לִקְרֹחַ יָדָיו בִּכְפָפָה גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן קנ"ח סָעִיף קָטָן ט"ו: **יב** (יד) **בִּלְבַד.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב סָעִיף קָטָן ט"ו (סק"ט) טַ"ז (סק"ט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): **יב** (יג) **ר"א.** דְּשֵׁם מְבֹאָר אֲפִלּוּ לֹא רִסְּקָן כְּשָׁרִים לְמַקֶּוֶה וּמִכָּל שֶׁכֵּן לִנְטִילַת יָדַיִם. וּמִזֶּה נִרְאֶה לְהַתִּיר לְהוֹלְכֵי דְּרָכִים שֶׁאֵין לָהֶם מַיִם שֶׁיַּלִּיךְ לְמָקוֹם עָמֹק מִשָּׁלֹג וְיִתְחַב יָדָיו בָּהֶם, מִיהוּ יַדְקְדֵק דְּיַהֵא שָׁם שָׁלֹג כְּשִׁעוּר מְקֻוֶה. עוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יג) וְכֵן כָּתַב ט"ז בְּסִימָן קנ"ט סָעִיף קָטָן כ'. אִם הַשָּׁלֹג מְכֻנָּס בְּגוּמָא וְיֵשׁ שָׁם שִׁעוּר אַרְבָּעִים סְאָה דְּיֵשׁ לְהַתִּיר בִּטְבִילַת יָדַיִם אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה עַיֵּן שָׁם. וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) מַתִּיר אֲפִלּוּ הַמֻּנָּח עַל פְּנֵי הָאָרֶץ כָּל שֶׁיֵּשׁ אַרְבָּעִים סְאָה מִחֲבָר יַחַד אֲפִלּוּ נָמוֹךְ מֵאֹד עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב (ל"ח) [בַּ"ח] (סי' קטז ס"ק ג) אֲבָל לְקֻחּ שָׁלֹג בְּיָדוֹ אַחַת לְשַׁפְשֵׁף בְּיָדוֹ הַשֵּׁנִיָּה לְדִבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. עַיֵּן בְּסָפֵר גֶּן הַפְּלָךְ סִימָן צ"ה: (יז) **בִּלְבַד.** עַיֵּן בְּתִשׁוּבַת פָּנִים מְאִירוֹת (ח"א) סִימָן ל"א וּבְיַד אַהֲרֹן (הגב"י) וּבִשְׁעָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ג):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נְטִילָה, מָתַר לוֹ לִטֹּל יָדָיו בָּהֶם (מט) אִם אֵין לוֹ מַיִם אֲחֵרִים: (מז) **אִם יֵשׁ בָּהֶם כְּשִׁעוּר.** וּבָזֶה דַּוְקָא אִם נִסְתַּפֵּק לְאַחַר שֶׁנָּטַל יָדָיו, אֲבָל מִקֹּדֶם לֹא, דְּמַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵר אִם יֵשׁ בּוֹ כְּשִׁעוּר אֵינוֹ חָשׁוּב סָפֵק [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. וְסָפֵק בְּמַחֲלֹקֶת הַפּוֹסְקִים הֲרֵי הוּא כְּשֶׁאָר סָפֵק, דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא הִכְרִיעוּ בָּהּ הֲרֵי הוּא סָפֵק בְּמִלְּתָא דְּרַבָּנָן, (נ) וְנָקְטִינַן לְהָקֵל: **(מח) טְמֵאִים אוֹ טְהוֹרִים.** פְּרוּשׁ, מַיִם (נא) פְּסוּלִים אוֹ כְּשֵׁרִים [בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה מים ש"ש)], דְּלִנְטִילָה לְחֻלִּין אֵין הַמַּיִם נִפְסָלִין מֵחֲמַת טֻמְאָתָן כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן קנ"ט סָעִיף י"א: **(מט) טָהוֹר.** וְהַשְׁתָּא, דִּנְטִילָה דְּרַבָּנָן הוּא וְלֹא הֶחְמִירוּ בִּסְפֵקָא, (נב) וְאֲפִלּוּ הָיוּ כָּל הַסְּפֵקוֹת יַחַד, כְּשֵׁרִין: **(נ) וְכָל סָפֵק טָהֳרָה וכו'.** כְּגוֹן אִם הָיָה הַכְּלִי שָׁלֵם אוֹ לֹא, וּכְהָאי גַּוְנָא אֵיזֶה סָפֵק: **(נא) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר וכו'.** עַל כָּל הַסָּעִיף קָאֵי, וְהַשְׁתָּא כֵּיוָן (נג) שֶׁאָפְשָׁר לָצֵאת בְּקַל מִידֵי סְפֵקָא: **(נב) יִטֹּל יָדָיו.** וּבְבֵית יוֹסֵף (ד"ה שם) מַשְׁמַע (נד) דְּנָכוֹן לְהַדֵּר אַחַר מַיִם [אֲחֵרִים], דְּאִם אֵינוֹ מַקִּיז נְטִילַת יָדַיִם כָּרְאוּי, קָשֶׁה לַעֲנִיּוּת: **(נג) וְיוֹצִיא עַצְמוֹ וכו'.** וְאִם יוֹדֵעַ שֶׁנָּטַל כַּהֲלָכָה (נה) וְאַחַר כָּךְ נוֹלַד בָּהֶן סָפֵק, כְּגוֹן שֶׁנִּסְתַּפֵּק בָּהֶן אִם הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ אִם לָאוּ, אוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁלֹּא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ רַק שֶׁהוֹשִׁיט יָדָיו סְמוּךְ לְמָקוֹם הַטְּנוּפָת וְסָפֵק אִם נָגַע בָּהֶם סָפֵק לֹא נָגַע, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִטֹּל אֲפִלּוּ לְצָאת יְדֵי סָפֵק, מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲמִידִין אוֹתָן בְּחֶזְקָתָן: **(נד) לֹא נִפְסְלוּ.** וּכְמוֹ בְּסָעִיף ב' בְּנִגְּחוּם. וְאַף עַל גַּב דִּכְנֶגַע יָדוֹ אַחַת וְשִׁפְשְׁפָה בַּחֲבֶרְתָּהּ נִטְמְאוּ הַמַּיִם שֶׁעַל יָדוֹ, כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ד', מַיִם שֶׁבְּכְלִי לֹא נִטְמְאוּ בִּנְגִיעָתוֹ בָּהֶם. וְלָכֵן הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַכִּפֵּא וּבָא לִטֹּל יָדָיו, יָכוֹל לִשְׁאֹב בְּחָפְנָיו מִן הַדְּלִי וְלִשְׁפֹּךְ הַמַּיִם לַחוּץ, וְהַמַּיִם הַנּוֹתָרִים בַּדְּלִי לֹא נִטְמְאוּ בִּנְגִיעָתוֹ בָּהֶם

וּכְשֵׁרִים לִנְטִילַת יָדַיִם לִסְעוּדָה. וְאִם שִׁכְשֵׁךְ יָדָיו בִּדְלִי גּוּפָא לְטַהֲרָן עַל יְדֵי זֶה הֲרֵי נַעֲשָׂה מְלָאכָה בְּכָל הַמַּיִם שֶׁבַּדְּלִי, וּפְסוּלִים לִנְטִילָה, וַאֲפִלּוּ לֹא הָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת מֵמֶּשׁ, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ צָרָךְ לְנַקּוֹתָן בַּמַּיִם מְשׁוּם שֶׁנִּגְּעוּ בִּמְקוֹם הַטִּנּוּפָת, נַעֲשׂוּ הַמַּיִם כְּשׁוֹפְכִין [אֲחֵרוֹנִים]: **(נה) מַיִם שֶׁנָּטַל וכו'.** מְשׁוּם שֶׁכְּבָר נִטְמְאוּ הַמַּיִם, (נו) וְעוֹד שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה, (נז) וְלָכֵן אֲפִלּוּ אִם נָטַל מֵרְבִיעִית בְּבֵת אַחַת גַּם כֵּן אָסוּר: **יב** (נו) **וְהַכְּפוֹר.** גְּשָׁמִים (נח) שֶׁנִּקְפְּאוּ בִּירִידָתָן וְהוּא כְּעֵין בָּרָד: **(נז) וְהַמֶּלַח.** לָאוּ בְּכָל גַּוְנֵי מֶתֶר בְּמֶלַח, (נט) דְּלִנְטִילָה בְּכֵלִי עַל יָדָיו הַלֹּא פָּסַל הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסָעִיף ט' אַף בְּמַיִם מְלוּחִים, וְרַק בִּטְבִילָה בְּתוֹכָן מֶתֶר כְּשֵׁשׁ בָּהֶן כְּשִׁעוּר מְקֻוֶה, וּמְשׁוּם דְּגַם לִטְבִילַת הַגּוּף כְּשֵׁרִין, וּמִפְּנֵי דְּכָל אֵלּוּ שְׁנוּיִם יַחַד לְעִנְיַן מְקֻוֶה, כְּלָלָן גַּם כָּאן אַף דְּאֵינָם שָׁוִים בִּדְיָנָם לְגַמְרֵי: **(נח) אִם רִסְּקָן וכו'.** לְטִבּוֹל הַיָּדַיִם בְּתוֹכָן, אִם יֵשׁ בָּהֶן כְּשִׁעוּר מְקֻוֶה מֶתֶר בְּשָׁעַת הַדְּחָק כְּשֶׁאֵין לוֹ מַיִם (סא) אַף בְּלֹא רִסְּקָן, (סב) וַאֲפִלּוּ אִם אֵין הַשֶּׁלֶג מְכֻנָּס הַרְבֵּה בְּבֵת אַחַת אֶלָּא מֻנָּח עַל פְּנֵי הָאָרֶץ וְנָמוּךְ הַרְבֵּה, כָּל שֶׁיֵּשׁ אַרְבָּעִים סְאָה מְחֻבָּר יַחַד טוֹבְלִין בּוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּצָרִיךְ שֶׁיְּהֵיהָ עַל כָּל פָּנִים כְּדֵי לְכַסּוֹת יָדָיו בַּמָּקוֹם שָׁתּוֹחֲבָן: **(נט) יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר וכו'.** לֹא קָאֵי אָרִישׁ הַסָּעִיף, (סג) דְּהָנֵי הָנֵי בְּכֻלֵּל מַיִם, אֶלָּא לְאַפּוּקֵי מִי פֵּרוֹת בִּלְבַד קָאָתֵי דְּאֵינָם חֲשׁוּבִים מַיִם, וְכָל שֶׁכֵּן יַיִן דְּלֹא. וְהַשְׁתָּא, דִּנְטִילַת יָדַיִם סָמְכוּ עַל קְרָא דְּיָדָיו לֹא שָׁטַף בַּמַּיִם' [וְהַגְּרָ"א], וְלָכֵן צָרִיךְ מַיִם דַּוְקָא [בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה גרסינן)]: **(ס) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהַיַּיִן כָּשֵׁר.** וְכָל שֶׁכֵּן (סד) שֶׁאֵר מֵי פֵּרוֹת וּשְׁאָרֵי מַשְׁקִין, דְּסִבְרָא לְהוּ דְּלֹא הִצְרִיכוּ דַּוְקָא מַיִם לִנְטִילָה. וּמְשׁוּם בְּזוּי אוֹכְלִין אֵין בָּזֶה, (סה) כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ לָזֶה וְאֵינוֹ

(מט) דְּכֵיוָן מַיִם אֲחֵרִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה, דְּגַם בְּדִיעֲבַד יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שִׁיטַּל שָׁנִית, וְהַגְּרָ"א הֵבִיא מָקוֹר לָזֶה מִתּוֹסָפְתָּא (מקוואות פ"ב ה"ג), וּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לוֹמַר דְּכֵלִי עַלְמָא מוֹדוּ, דְּלֹא גָּרַע מִמַּאי דְּקָמָא לָן בְּעַלְמָא דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין כְּשֶׁהוּא סָפֵק, אֲפִלּוּ בְּמִלְּתָא דְּרַבָּנָן, מִשּׁוּם דְּהָא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּהֶתֵּר, וְהָכָא נַמִּי כֵּן הוּא: **(נ)** בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה מים ש"ש) וְאַחֲרוֹנִים: **(נא)** וּכְרַשָּׁא הַזְכִּיר הַמְחַבֵּר מִלְּאכָה, וְהָכָא מִשְׁאָר פְּסוּלִים: **(נב)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(נג)** מִפְּקוֹר בְּהַגְּרָ"א: **(נד)** וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יט) חוֹלֵק עַל זֶה, אֲבָל גַּם הוּא מוֹדֶה דְּאִם הַמַּיִם מְזֻמָּן לְפָנָיו צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִטֹּל: **(נה)** רַשׁ"ל (ש"ש חולין פ"ח סי' טז), וְגַם לַעֲנִיּוּת אֵין קָשֶׁה בָּזֶה עַיֵּן שָׁם: **(נו)** כֵּן מוּכָח מֵהַתּוֹסָפְתָּא (ידים פ"ב ה"ג) שָׁרְמוּ עָלֶיהָ הַגְּרָ"א, וּלְפִי זֶה פְּשׁוּט דְּסִבְרָא לֵיהּ כְּהַפְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ט) דְּאֲפִלּוּ מֵרְבִיעִית אָסוּר: **(נז)** פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז), וּמְשׁוּם שֶׁנַּעֲשָׂה כְּשׁוֹפְכִין עַיֵּן שָׁם: **יב** (נח) הָרַב עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא (אהלות פ"ח מ"ה): **(נט)** חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר: **(ס)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז), וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לט

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (סי"ד) ג"כ כתב לסמוך להקל בשעת הדחק. אמנם בסידור (סדר נט"י ה"ח) סתם להחמיר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah